

Hlasivky jsou sval, který musíte trénovat. A my jsme pořád dně trénování, vždyť máme 260 představení ročně.

Při rozhovoru s Martinem Kláskem jsem se vrátila do dětství. Mluvil ke mně hlasem pana Spejbla, ale zároveň vesele kulil oči jako Hurvíněk. S těmito dvěma postavkami je srostlý už 45 let. TEXT MICHALA JENDRUCHOVA

MARTIN KLÁSEK

Žiju se Spejblem a Hurvínkem

Vzpomenete si na své první setkání se Spejblem a Hurvínkem?

Pamatuji si ho matně, mohlo mi být kolem devíti let. Co vím přesně, určitě jsem je viděl v televizi. Mám zafixováno, že to bylo v pořadu Dobrý večer s Waldemarem, kde byli jako hosté Spejbl, Hurvíněk i Mánička a společně zpívali tehdejší ohromný hit Lásku nebeskou. Naživo jsem je poprvé měl možnost vidět až v patnácti letech, kdy jsem jako kluk z Českých Budějovic navštívil v Praze tátu, který byl

hercem v divadle na Vinohradech. Vzal mě na představení Mnoho Spejblova povyku pro nic. Byl jsem z toho paf. Říkal jsem si, že kdybych jednou dělal divadlo, tak takové. Tam se do mě zasel semínko. **Máte rád oslavy?** Ani nevím, když roky moc rychle přibývají. Ale je třeba oslavit, že nám to tak dlouho vydrželo. Spejbl s Hurvínkem mě provázejí celý život. Posledních dvacet let stálo na mně, jestli budou, nebo nebudou existovat. Pořád mě provázela veliká zodpovědnost. Za zády jsem

měl přísnu, ale spravedlivou šéfkou Helenku Štáchovou, která dbala na to, abychom udrželi prvotřídní kvalitu. Helenka už není, a tak na mně leží ještě více odpovědnosti. I kvůli mladším kolegům, kterým budeme my starší zanedlouho ty naše dřevěné hrdiny předávat. Ale v tuto chvíli jsem šťastný, protože mi vyšlo něco, na co jsem celá léta jen pomýšlel, že budu mít jednou své vlastní večerní představení. **K jubileu jste si tedy nadělil zcela autorskou inscenaci S + H, ve dvou se to lépe...**

Je krásný pocit, když tímto způsobem můžu skrz panáčky prezentovat své myšlenky. Dosud jsem býval spoluautor her pro dospělé nebo jsem režiroval, jindy jsem vymýšlel vizuální loutková čísla, ale nyní, po 45 letech, jsem si vše vytvořil autorsky sám. **Přišla za tu dobu ponorka?** Pokud ano, tak mezi kolegy na dlouhodobém zájezdu. Zažili jsme intenzivní „šňůry“. Například jsme na začátku sezony odjeli na měsíc do NDR, pak jsme byli jeden dva týdny doma a na dalších šest týdnů jsme vyrazili do Západního Německa. Naš patnáctičlenný tým byl spolu čtyři měsíce od rána do večera, v jednom autobuse, hrálo se pořád to samé. To bývaly náročné chvíle. Ale profesní nechuť neznám. Dělán dost věcí okolo, jako je psaní her, režie, mluvení, vodění loutek. **Máte v sobě umělecké geny. Maminka baletka, táta herec...** Je pravda, že ačkoliv mě balet nikdy nezajímal, asi ve mně nějaké mámi-

ny baletní geny byly, protože jsem se při „tančení“ s loutkami cítil přirozeně. Okamžitě mi šlo vodění loutek, hned jsem s nimi srostl. Nezdá se to, ale i loutkoherci musejí mít motorickou paměť, pamatovat si pohyby loutek, být zruční a pohybliví. Já jsem tady byl od samotného začátku nadšený, chodil jsem cvičit i ve svém volnu a brzy se to projeví. Dodnes když vodím loutky, cítím se šťastný. **To je na vás vidět. Když jsem sledovala představení S + H, ve dvou se to lépe..., byla jsem uchválena vaším „koncertem“.** Výhoda je, že si vodím loutku Spejbla sám. Jsem tak daleko svobodnější, nikdo mi to nemůže narušit. S kolegou Michalem Bartákem, který vodí Hurvínka, už máme za ta dlouhá léta napojený dechorytmus. On přesně ví, v jaké náladě jdu na jeviště a v jakém rozpoložení přijdou repliky. Nikdy nehraju stejně, pokaždé překvapuji

nic. První půlku představení jsem ve fistulce šeptal, Spejbl mi šel normálně. V druhé půlce jsem už ani šeptat nemohl. V sále bylo absolutní ticho, že by bylo slyšet spadnout špendlík. Lidi cítili se mnou. Na konci bouřlivý potlesk. **Dnes by se vám to nestalo, protože jste si vychoval nástupce.** Pan Kirschner říkal, já žádného nástupce nevychovávám, musí se vychovat sám. Ondřej Lázňovský je u nás v divadle devět let. Věděl jsem, že má hurvíkovskou fistuli, imituje spoustu lidí. Je talentovaný komediant, dramaturg, režisér... V barvě hlasu úplně slyším mladého Miloše Kirschnera. Ondra je ve věku, kdy už má něco za sebou, a tak není tak vykulený jako já v osmnácti letech. Mám z toho radost. **Hovořil jste o Německu, ale vy jste prošli celý svět. Jste známí tím, že hrajete vždy v jazyce dané země. Opravdu jich zvládáte patnáct?**

Máme 26 párů Spejbla a Hurvínka ve třech velikostech a v různém oblečení. Nemůžeme je převlékat během představení.

kolegu i sebe. Díky tomu nás to stále baví. **Kterou postavku jste se naučil dřív? A která je vám bližší?** Určitě Hurvínka, protože mi byl blízký hlasem, věkem i povahou. Vždyť mi bylo osmnáct a měl jsem i klučíčí hlas, tenor-baryton. Do Spejbla jsem se musel nutit a v té době to působilo legračně. Jako první představení mě pan Kirschner nechal hrát Hurvínka mezi broučky, kde se Spejbl objevil jen na začátku a na konci, tak se to dalo snést. Přesto když jsem jednou odcházel z divadla, zaslechl jsem, jak někdo z dětí říkal: „Ten Spejbl měl dneska divné hlas.“ **Stane se někdy, že to nejde? Že prostě toho Hurvínka z hlasivek nevylostíte?** Stalo se mi to jedinkrát v kariéře. Hráli jsme v Berlíně, v sále pro 900 diváků, kteří Spejbla a Hurvínka milují. Byl jsem nachlazený a zkrátka jsem neměl Hurvíkovu fistuli. To byl průšvih. Nepomohli mi na pohotovosti, nepomohl obstřík,

Na tom si skutečně zakládáme. Těžká byla vietnamština, arabština, čínština. S tou jsme zažili i krušné chvíle. Dva měsíce studuji připravený part, musím vědět, co říkám. Setkání s publikem je vždy jiné, než si představujete. Šok jsme zažili na Tchaj-wanu. S čínským překladatelem jsem vše konzultoval, připravil jsem se, ale na místě, když jsme organizátorům den před vystoupením hru četli, nám řekli, že tohle je pevninská čínština. Na Tchaj-wanu se hovoří trochu jinak. A tak jsme během jediné noci museli s jejich lektorkou měnit slova a intonace, které jsou v jejich jazyce podstatné. **Máte dvě dcery, zkoušel jste si na nich své „fórky“?** Dcery to provázelo celý život, přesto ani jedna z nich u divadla neskončila. Byly prvními posluchačkami, na nichž jsem si testoval své dialogy. Dnes už můžu testovat na vnučkách. **Máte raději hry pro děti, nebo pro dospělé?**

Na zájezdech hrají vždy v jazyce dané země. Takže v Šanghaji čínsky.

V současné době pro dospělé, protože se mi podařilo postavit vlastní představení. Užívám si to. Pochopitelně ale nemám rád jen to svoje autorské, ale i ta další, co máme na repertoáru. Žádné dospělé publikum není stejné. Pokaždé se sejde jiná společnost a reaguje odlišně. Někdy jsou reakce bouřlivější, jindy komornější. Kdežto děti jsou si trochu podobné a předvídatelné. **Jak se cítíte třeba o víkend, kdy máte zdvojené představení? Je takováto stylizace náročná pro hlasivky?** Hlasivky jsou sval, který musíte trénovat. A my jsme trénování, vždyť máme 260 představení ročně. Ale přiznávám, že některá dětská představení playbackujeme. Je to i z toho důvodu, že loutkařina je náročná také fyzicky. Při tom kvantu představení musíme šetřit i vodíče loutek, kteří jsou předkloněni na lávce. Zkrátka nemůžeme vše hrát živě. A tak když už hru dobře známe a máme vystopováno, jak a kde dětské publikum reaguje, můžeme si dovolit nahrávku, kde jsou načasované pauzy pro reakce dětí. Vše funguje jako živé představení. Ale využíváme toho pouze u dětských představení. **Chodíte mezi děti nasávat atmosféru a jazyk současné mládeže?** Mám kolem sebe mladé lidi, takže inspirace je dost. Vnučka nosí ze školy různé hlášky, které je možné implantovat do textu. Zásadně nepoužíváme vulgarismy. Nikdy jsme nechtěli dělat texty didaktické, ale zároveň se snažíme, aby dětem v hlavách něco zůstalo spíše prostřednictvím příběhu nebo dobré pointy v dialogu. Nepoučujeme, nechceme se zalíbit. Hurvíněk mluví jako dnešní děti, zajímají ho stejná témata, ale ne že bude používat slang nebo přisprostlé výrazy.

Kolik loutek využíváte v představeních? Dokonce jich prý máte několik velikostí? Máme 26 párů Spejbla a Hurvínka ve třech velikostech a v různém oblečení. Nemůžeme je převlékat během představení, protože bychom jim museli stříhat nitě a složitě je převazovat. **Neplánuje se zase nějaký hurvíkovský večerníček?** Poslední řadu večerníčků jsme natočili v roce 2002, od té doby nabídka nepřišla. Ale pro Českou televizi jsme připravili 60 dílů angličtiny s Hurvínkem, kterou vysílají už pět let, a má velký úspěch. **A jak bude vypadat oslava divadelní padesátky?** To se teprve uvidí. Zatím se dívám asi tak tři roky dopředu, na ty máme konkrétní plány. Potom uvidíme, jestli budu stále v dobré formě, nebo jestli už budu odpočívat. Rozhodně ale přeji Spejblovi s Hurvínkem, aby kolem nich byli stále lidé, kteří o ně budou pečovat přinejmenším tak jako za naší éry. ■

VIZITKA

Martin Klásek

- Šéf uměleckého souboru Divadla Spejbla a Hurvínka se narodil 25. února 1957 do umělecké rodiny. Jeho otec byl herec, matka baletka.
- Již 44 let tyto postavky promlouvají jeho hlasem.
- V divadle působí jako autor, režisér i herec.
- První zcela autorskou hrou je S + H, ve dvou se to lépe...